

Olavi Ristola, toukokuu 1998

HOPEALÄHTEEN KAIVO

Hopealähteen kaivo sijaitsi Vihdinkadun varrella, Umpikujan risteyksen eteläpuolella. Se oli pumppukaivo, jossa oli halkaisijaltaan noin 150 - 200 cm renkaat. Ne olivat noin 70 - 80 cm korkeita. Kaivo oli melko matala, ehkä neljä tai viisi rengasta.

Veden tulo kaivoon oli erittäin voimakasta. Kaivosta oli puinen ylivuotoputki, joten kaivon vesi vaihtui jatkuvasti ja pysyi näin hyvin kylmänä ja raikkaana. Putken suu oli erittäin hyvä juontipaikka ainakin vähän nuoremmalle väelle: siihen vaan putken suulle kontalleen ja vettä ryystämään.

Kaivosta haki vettä melko suuri osa Anttilanmäen talojen asukkaista: ylhäältä päin mäkeä Riihitieltä, Vihdinkatua melko ylös ja Vihdinhaaran kaikki asukkaat. Vaikka joillakin taloilla oli omat kaivot pihassa, niiden vesi ei ollut niin hyvää, ja ainakin kahvivesi piti hakea Hopealähteestä.

Kaivolla oli oma tontti, kaivotontti. Luulen, että siitä olisi ollut oikein viralliset paperitkin - mahtaako niitä olla enää missään? Kaivolle valittiin aina aika ajoin kaivon asioiden hoitaja. Kun kaivoa piti korjata keräsi hoitaja taloista maksua. Se ei aina kyllä onnistunut ihan hyvässä sovussa. Kun oli taloja joissa oli kaksi asukasta ja toisissa jopa kymmenen vuokralaista, niin osuuksista tuli kova riita. Se johti siihen, että kaivo pantiin lukkoon ja avaimet annettiin vain niihin talouksiin, joilla oli tilit selvänä. Tätä aikaa ei onneksi kestänyt kovin pitkään, koska kaivolla kävi niin paljon vihaisia pumpun ravistelijointa että siinä kävi aika kolina, mutta vettä ei kuitenkaan tullut. Muistelen, että viimeinen kaivon hoitaja olisi ollut Loimaranta Umpikujalta.

Kaivotontilla oli myös matonpesupöytä. Pöytä oli silloisen melko vuolaana virranneen ojan penkassa. Mattojen pesu oli melko vilkasta kesäaikaan. Vesi pumpattiin saaveihin, pesu tapahtui pöydällä ja pesuedet valuivat viereiseen ojaan. Pesupöydällä oli oma nimi, siitä puhuttiin nimellä Pyykkisilta.

Veden kuljetus kauempana oleviin taloihin tapahtui talvella vesikelkalla ja kesällä kumipyöräkärriillä, jotka oli varta vasten tehty polkupyörän vanteiden päälle rakennetusta putkikehikosta. Etenkin saunavesien haku lauantaisin muodosti pientä ruuhkaa kaivolle. Ämpärillä vettä kannettaessa saattoi näyttää vähän voimamiehen elkeitä. Muistan Vihdinhaarasta Alestalon, joka oli varmaan

koko kylän kovin sormikoukun vetäjä. Hän kantoi vesiämpärit keskisormen varassa kaivolta kotiin. Kyllä siinä me pikkupojat tietyllä kunnioituksella katseltiin.

Kaivosta oli johdettu useampia putkia. Yksi putki johti Marolan talon (Kerintie 2) navettaan, jossa oli melkoinen vedenkulutus. Vesi kyllä kulki sinne omalla paineellaan. Talohan on paljon veden pintaa alempana.

Toinen putki johti Antinkatu 3:n pihaan. Putki oli kaivettu Malinin tontin poikki. Tämä talo oli taas melkoiseen ylämäkeen joten siellä on kyllä tarvinnut olla pumppu.

Kolmas putki johti Savutien tontin (nyk. baari) ja koulun aidan väliselle pellolle. Siinä oli pienehkön leikkimökin kokoinen rakennelma, jota nimitettiin Pumppukopiksi. Siitä oli johdettu vesi johonkin mäen syrjän taloihin, josta minulla ei kyllä ole tietoa.

Ennen pumppukaivoa paikalla on ilmeisesti ollut lähde, johon on ensin rakennettu vinttikaivo. Vinttikaivo on luultavasti ollut jo aivan 1900-luvun alkupuolella, koska pumppukaivo on tehty vuonna 1938. Sitä oli asentamassa Vihdinkatu 5:stä Mankeli-Virtanen, joka oli koko kulmakunnan monitaitoisin mies. Hänet tunnettiin lisänimellä Tuhannen Tempun Virtanen.

Niin sitten vesijohtojen ja viemäriputkien kaivausten takia vesisuonien suunnat muuttuivat tai katkesivat kokonaan, ja vedet virtasivat niihin kaivanteisiin. Näin veden pinta laski ja lopulta kaivo kuivui melkein kokonaan. Tosin käyttäjätkin vähenivät koko ajan, kun vesijohtoja alettiin kaivaa aina vain useampiin talouksiin, kunnes kaivo oli enää nähtävyyks menneiltä ajoilta. Ja viimein tietöiden ja oikaisujen takia kaupunki purki koko vanhan muistorikkaan Hopealähteen kaivon pois. Ja näin päättyi monivaiheinen kaivon historia.